

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Kolozsvár, St. Baron
utca (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal
9-77

N. Sz. — — — 2-28

Ár: egy szám ára pályá-
száron és vidéken 5 lej
városban is 5 lej

Cenzurat: Suci

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

27 október 22 Szombat

Ciuj-Kolozsvár * X évfolyam * 236 szám

5688 Tisri 26

A magyar numerusz klauzusz eltörlése előtt?

Nemcsak a magyarországi, de talán az egész világ zsidóságának évek óta fájdalmas nyílt sebé a magyar numerusz klauzusz-törvény. A magyarországi zsidóság a törvény életbeléptetése óta nem szünt meg harcolni e középkori rendszabály ellen s ebben a küzdelemben erőteljesen támogatták őt a külföld nagy zsidó szervezetei, amelyek többször a Népszövetség elé is vitték a kérdést. A Népszövetség nem hozott nyílt határozatot az ügyben, de a kulisszák mögött annál nyomatékosabban hívták fel a magyar kormánykörtök figyelmét arra, hogy a numerusz klauzusz legtávolabbról sem egyeztethető össze a Népszövetség szellemével és még kevésbé a békeszerződések pragmatikus rendelkezéseivel.

Időközben Magyarországon is megjavultak a közviszonyok, a gyűlölet atmoszférája szemmel láthatóan enyhült s a felzaklatott lelkek ismét visszanyerték egyensúlyukat. Kezdték belátni azt, hogy Magyarországnak ez a törvény csak ártalmára van s az általa elért célt meg sem közelítették. A zsidó tanulóifjúság a numerusz klauzusz ellenére sem engedte magát elütni a tanulás szent jogától és tizezrével árasztotta el a külföldi egyetemeket, amelyek tárt karokkal fogadták őket. Ha mérleget akarnánk felállítani, akkor talán a zsidóság javára billenne a mérleg nyelve, mert nemcsak hogy nem sikerült a zsidóság kultúrnívóját lenyomni, hanem ellenkezőleg, a külföldi egyetemeken végzett zsidó diákok sokkal alaposabb tudományos képzettséggel és sokkal fejlettebb intellektuális tértek vissza, mint amilyenre az otthoni egyetemeken valaha is szert tehettek volna. Rossz üzlet volt mindenképen a numerusz klauzusz és semmiesetre sem érte meg azt a sok borsot, amelyet külföldön és belföldön egyaránt törtek miatta a kormány orra alá.

Ugyáltszik, a Bethlen-kormány kezdi végre felismerni ezt a kézenfekvő igazságot, mert a magyar miniszterelnök tegnapi kijelentései világosan arra vallanak, hogy a kormány, ha nem is megszüntetni, de mindenesetre lényegesen enyhíteni akarja a numerusz klauzusz törvénynek a zsidóságot érintő részét. A demokratikus magyar sajtó örömujjongással fogadta a kormányelnöki bejelentést. Mi azonban örömmel fentartjuk arra az időre, amikor a gyakorlatban is látni fogjuk a miniszteri ígéret valórváltását. Löw Immanuel, a bölcs szegedi rabbi ugyanezt válaszolta az újságíróknak, aki véleményét kérdezte Bethlen kijelentései felől. A numerusz klauzusz eltörlése ügyében ugyanem ez az első felelős helyről elhangzott ígéret, amely sajnos mindmáig csak ígéret maradt. A magyar sajtó mindenesetre optimisztikusabban ítéli meg a helyzetet s az egyes lapok véleménye szerint a karácsony utáni szemeszterben már nem lesz numerusz klauzusz a magyar egyetemeken. Klebesberg kultuszminiszter, aki eddig a legintranszigen-sebb volt a numerusz klauzusz fentartása kérdésében, mai nyilatkozatában szintén kijelenti, hogy a kormány legközelebb törvényjavaslatot fog benyújtani, amely kiküszöböli a numerusz klauzusz törvényből a zsidóságra sérelmes szakaszt.

Ennek a „sérelemes“ szakasznak törtérikuma nagyon érdekes. A numerusz klauzusz törvény ugyanis nem hivatkozik kifejezetten a zsidókra, hanem csupán arról van benne szó, hogy a magyarországi egyetemekre az országban lakó fajok és nemzetiségek csak számuknak megfelelő arányban vehetők fel. 1920 szeptember havában

tárgyalta le izgalmas viták között az akkori magyar nemzetgyűlés Haller javaslatát s a vita folyamán a parlament zsidó tagjai, elsősorban Sándor Pál és Bródy Ernő azzal az érveléssel hadakoztak a javaslat ellen, hogy a zsidóság nem faj, hanem csak felekezet és ennél fogva nem vonható a numerusz klauzusz törvény rendelkezései alá.

Figyelemre méltó, hogy ugyanakkor, amikor a zsidó képviselők csak ezt a hamis és szegényes érvelést tudták felhozni e barbár, haladásellenes javaslattal szemben, a numerusz klauzusz keresztény ellenzői, mint Ugron Gábor és Ruppert Rezső, a sokkal őszintébb és sokkal emberibb demokratikus indokok alapján követelték a javaslat elvetését. A magyar nemzetgyűlés ezen szomorú emlékü napokban rendkívül érdekes zsidó viták színhelye volt, amelyeken a fajvédő képviselők, élükön Hallerrel, valóságos cionista propagandát űztek. A cionizmus ter-

mészetesen megköszönte ezt a támogatást. Mint-hogy a viták során csakugyan problematikusá vált, vajjon a numerusz klauzusz törvény faji rendelkezései alkalmazhatók-e a zsidókra, Bernolák és Hornyánszky fajvédő képviselők kiegészítő javaslatot nyújtottak be, mely szerint a fajokra, illetőleg nemzetiségekre vonatkozó rendelkezések kifejezetten a zsidókra is vonatkoznak. Ez ama bizonyos sérelmes szakasz, amelynek eltörlését a magyar kormány kilátásba helyezte.

A miniszteri ígéret hatása alatt természetesen megmozdultak a fajvédők is, akik a numerusz klauzusz eltörlésében politikai pozíciójuk végső megingását látják. Gömbös Gyula meglöbögötte a véres kardot és Verebély professzor a „tudomány“ nevében még a mainál is szigorúbb numerusz klauzusz követel. A magyar kormánynak most mindenesetre alkalmas lesz bebizonyítani, vajjon az általa nagyhangon hirdetett liberálisizmus üres frázis csupán, vagy őszinte politikai hitvallás. Amíg ez nem történik, változatlan óvatossággal fogadunk minden hírt, amely a magyar numerusz klauzusz felől hozzánk érkezik.

A Schwartzbarth-pör harmadik napja

A College de France jogi professzora Petljurára hárítja az ukrainai pogromok felelősségét

(Páris, október 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Schwartzbarth-pör mai tárgyalásán általános feltűnést keltő incidenssel kezdődött. A tárgyalást vezető elnök felolvastott egy levelet, amelyet a pör egyik tanúja, Dajbrowszky a kora reggeli órákban juttatott el az elnök lakására s amelyben Dajbrowszky a harmadik internacionále által a világ minden részében folytatott kémkedésekkel és terrorcselekményekkel foglalkozik s azt állítja, hogy Schwartzbarth, akit már régóta ismer, csupán eszköze volt Moszkvának, Petljura meggyilkolását hosszú időn át készítették elő és ez a gyilkosság csupán egyik láncszeme azoknak a merényleteknek, amelyeket a moszkvai cseka szervezett meg. A cseka Petljura tábornok személyében az ukrainai függetlenség megszemélyesítőjét akarta eltenni láb alól.

Schwartzbarth a levél felolvasása után így kiáltott fel:

— Dajbrowszky, akit én emeltem ki a szegény sorsból és akit állandóan támogattam, gyalázatos Judás.

Schwartzbarth védője kijelenti, hogy Dajbrowszky 1918 óta többször is szerepelt mint agent provokator.

Schwartzbarth védője és a magánvádló képviselője között ezzel kapcsolatban heves szövíta fejlődik ki, aminek az elnök Butakov ezredes, a pör egyik tanújának írásbeli vallomása felolvasásával vet véget.

Butakov, Petljura hadseregének egykori tisztje hangsúlyozza a vallomásban, hogy Petljurát a pogromokért semmiféle felelősség nem terheli. A pogromokat kifejezett parancsa ellenére követték el.

A következő tanu Chapoval, egykori ukrainai tábornok volt, aki jelenleg tagja a francia szocialista pártnak. Chapoval szerint a pogromokat az Ukrajnában élő orosz elemek és részben maga az ukrainai lakosság provokálták. Petljurának rendkívül humánus volt a gondolkodásmódja s a diktátor kifejezetten barátja volt a zsidóknak. Igen valószínű az a föltevés — mondotta Chapoval — hogy az ukrainai hadsereget csupán azért győzték le, mert Petljura több hadosztályt elvont a fronttól,

hogy a pogrom által sújtott vidékre vigye a katonákat. A tábornok elmondja, hogy az utóbbi időkben gyakran kereste föl őt egy orosz ügynök, aki valószínűleg a szovjetkormány agent provokatorje volt s akinek minden bizonnyal szintén része van Petljura meggyilkolásában.

Longuevin professzor, a College de France tanára a következő tanu, elmondja, hogy véleménye szerint az ukrainai pogromokat reguláris ukrainai katonaság követte el.

A pogromokért ily körülmények között Petljura viseli a végső felelősséget, már csak azért is, mert nem büntette meg a pogromok értelmi szerzőit.

Schwartzbarth, az ő véleménye szerint, csupán üldözött fajtát akarta megbosszulni Petljurán, azért, hogy meggyilkolta azt az embert, akiben a zsidóság hóhérrát látta.

A magánvádló képviselőjének arra a megjegyzésére, hogy Schwartzbarth erre a bosszúra nyolc teljes évig várt, Schwartzbarth így kiáltott közbe:

— Franciaország 43 évig várt, amíg végre bosszút vett 1871-ért!

Az utolsó tanu Propovics volt ukrainai miniszter, a Párisban megjelenő „Tridan“ című ukrainai lap szerkesztője, hibás francia nyelven adja elő mondanivalóit, ami izgalmas jelenetekre adott alkalmat. A tanu elmondotta, hogy a szovjetkormány szisztematikusan zsidókkal telepítette be Ukrajnát, mire Schwartzbarth védője tiltakozik ez ellen az állítás ellen, miközben ugyanazt a hibás francia kiejtést utánozza:

Propovics magánkívül kiált fel:

„Azért hívtak ide, hogy tanuként hallgassanak ki, avagy azért, hogy kigunyoljanak?“

Az ügyvéd tovább gunyolja a tanut, mire a magánvádló képviselője így kiált fel:

— Ezt a tárgyalást nem úgy irányítják, ahogy kellene!

Az elnök erre felszólítja a magánvádló képviselőjét, vonja vissza ezt a gyanúsítást, amit az ügyvéd dühösen és kelleltenül megtesz. A hangulat rendkívül izgatott és Propovicsról mindenki megfélekedzik. Az általános zűrzavarban az elnök végül is berekeszti a tárgyalást.

Utínapló

A nürnbergi vasszüz

(Nürnberg, 1927. október hó. Az Uj Kelet tudósítójától.) Meg kell hajolnunk egy kissé, amikor belépünk a bástyák főtornyának vastag kapuboltozatán. A három-négyszázéves bástyák vastagságán régiségük egész történelme nehezedik ránk s a sötét boltozat alatt mintha hallanánk rengeteg sóhajt és jajszt, ami itt elhangzott évszázadokkal ezelőtt. A kinzókamrához vezető lépcsőn vagyunk. A spanyol kinzókamrákon kívül a nürnbergi van még a legjobb épségben. Felérünk az első emeletre, ahol rögtön szemünk előtt vannak az első apparátusok. Kis ártatlan szerecskék, amivel a kisebb bűnösöket mulattatták, vagy ahol a veszélyesebbeket az első vallomásra bírták. A levegő kissé erős, vérfolt egy kissé tulsok van mindenfelé, de erőt veszek magamon s jobban körülnézek. Egy finom, törékeny fiatal leány a hivatalos kalauza a vegyes szeszációnéhes társaságnak (két délafrikai hölgy, egy török újságíró, egy gazdag amerikai semmittevő, három párisi diák, egy japán nászutazópár). Szegény kalauz. Először elmond mindent németül, azután angolul, végül franciául. Külön kin annak, aki mind a három nyelvet érti. De mindenesetre könnyű elviselni a kinzószeret borzalmát. Mert rémes a sokféleségük és a kigondoltságuk. S a milieu. Mintha csak épen most használtak volna utóljára egyet-egyet. A hosszú folyosók lépcsőin kong egy lépés. Mintha csak most hurcolták volna el a príbékek valakit, akinek jajsza visszhangzik még a bolthajtások alatt. Egymásután tapogatjuk a középkori civilizáció egyszerű eszközeit. A vezető szisztematikusan halad előre. Az első volt mindig egy újj-, vagy kézprés. Két vasdarab, amit széfokkal egymásra lehetett szorítani, Persze az újjak köztük voltak. Aztán hasonló, valamivel magasabb technikai eszköz a bokatoró, vagy könyöktörő, ahol négy vaslap szorul egymásra. Aztán olyan sokasága a legkülönbözőbb alkatu dolgoknak, hogy szinte bámulja az ember a találékonyságot. Hasszorító, belül szegekkel, fülleszakító, nyelvkirántó, váltótörő, körömlerántó, bőrhasító. Nem tudom elmondani, de Isten látja lelkemet, ami csak jó és szép az emberi testen, annak van ellenszere. Kis csekélységek és ártatlan játékszerek a hóhérok kezében. Az egyik falon egy szekrény, amelynek tüvegálpja mögött kardok látszanak. Nagy széles pallosok, nehéz fringciák. Alattuk egy-egy szám. Hatvanöt, kilencvenkettő, háromszáznegyven, nyolcszáz. Jelentéktelen apró számocskák. A női kalauz hidegen, oda sem nézve kívülől mondja a számot, amely a kardok előkelőségét jelenti. Tudniillik az általuk lefejezett emberek számát mutatja. Hanyag eleganciával ajánlja figyelmünkbe a rekordot, amely pályafutásán hatvanhét hóhér kezében, nyolcszáz emberfejet érintett. Világosabban: levágott. Nyolcszáz emberfej... rémüldözöm magamban. A délafrikai hölgyek nyugodtan mennek tovább. Jelentéktelen szám. Kár megállni, hiszen most már túl vagyunk az első kicsiségeken és következzék az érdekesebb dolgok.

Egy emelettel feljebb megyünk. Belebotlunk egy földön fekvő kerékbe, amelyről szijjak lógnak le. Ezekkel egy deszkához kötik a testet és aztán lassan forgatják a kereket. A hatás nem marad el. A tagok a legapróbb darabokba térve követik a kerék forgását. A falon függő képek a legkülönbözőbb oldalról világítják meg az egyszerű műveletet. Egygyű arcok. A hóhér egykedvű szakértelemmel végzi a dolgát. Az áldozat pedig mosolyogni látszik az olcsó mulatságon. Milyen olcsón lehetett hozzájutni ilyesmihhez.

Egy sarokban egy vasszék áll, csendesen megöregedve, köröskörül le van láncolva, nehogy valaki beleüljön. Az ülőkéje, a háta, a karfája tele van csinos kis szegekkel. Egy-egy még ma is hegyes köztük. Arról is van gondoskodva, hogy az áldozat saját akarata ellenére is kénytelen legyen a kényelmes székben maradni. Szijjak és vasrudak szorítják a testet a székhez fokozatosan erősebben. Ehhez hasonló van egyszerűbb kivitelben is. Egy hosszú vaslap hegyes szegekkel, amire ráfektették az embert. Egy edény szegekkel belülről, ahová fejfelé állítható az ember. A lába valahol a tetőhöz volt kötve. Érdekesebb a dolog — a vezető szavait idézve — az eset, ha a szegek előbb meg voltak tüzesítve. Különböző sarokban ott van az üst, ahol forró parázs között lehetett tüzesíteni a vasbotokat, amelyek különböző nagyságban itt is fekszenek a lábunk előtt. Ez az ama univerzális eszközök, amelyek minden ki-processzusban a kisegítő és kiegészítő szerepet játszották. Ezekkel lehet szemet szurni, orrot kiegészíteni,

száját vagy akármilyen testrészt pillanatok alatt tönkretenni. A harmadik emeletre vezető lépcsőn a fal mellett áll egy nagy bölcös. Hasonló a parasztbölcösközhöz, kerek, félgöralakú talpakkal. Belenézünk. Tele van szegekkel. Elképzelem azt az érzést, amikor ebben valakit ringatnak. Az egyik oldalról — a másikhoz.

De itt a harmadik emeleten a közepén áll valami érdekesebb minden eddiginél. Egy hatalmas női alak vasból. Elöl közepén kinyitható kétfelé nyíló vasajtóval. Belül üres a vasalak és egy test fér épen bele. Fent ül van a fejnek, aztán keskenyedik a nyak helyén, ez alatt pedig kiszélesedik a testnek. A kétfelé nyíló elülső részen belül hatalmas szegek. Fent kettő szemmagasságban, egy a nyakkal szemben, egynéhány a has és mell irányában. Az áldozatot beleállítják és rácsukják az ajtókat. A bentálló testet teljesen keresztül szurják a belülről álló szegek. Kívülről nem látszik semmi, csak a vasból való női alak. Az egész apparátust úgy hívják, hogy nürnbergi vasszüz. Die eiserne Jungfrau. Nürnberg egyik történelmi főbűszkesége.

Az amerikai megjegyzi a hátam mögött, hogy a felső két szeg aligha mehetett a szemekbe, mert igen fent van. Különböző is az egész alak igen magas és nem talál az emberi testre. A japáni házaspár sietve szalad fel a negyedik emeletre. Nekik nem illik ez a darab európai kultúra. Alighanem fekete folt lesz a nászutukon.

Felmegyünk az utolsó emeletre. Itt nyitott az erkély és az októberi nap vigan süt be a torony-szobába. Már egész más a levegő és senki sem nézi a szobában álló kinzószereteket. Az erkélynél állunk és nézzünk ezt az ódon várost és fénylő háztetőit.

Egyedüli közlekedés
Amerika, Canada, Argentina, Brazília, Uruguay stb. felé

a világ legnagyobb és leggyorsabb „Saturnia” és „Vulkania” express-motoros-hajókkal.

Észak-Amerikába csak 7 nap. Dél-Amerikába csak 9 napi ut az Océanon át. — Az uti költség Bukarestből New-Yorkig 100 dollár, vizum is beleértve. — Utiköltség Bukarestből Dél-Amerikába 21½ angol font, vizum is beleértve.

Haiártól kikötőig az ut csak 48 óra! Közben csak 2 határ! Mindennemű felvilágosítást és prospektust díjmentesen ad:

Cosulich Line Bucuresti. Calea Grivitei No 181 vagy fiókunk: **Cosulich Line, Temesvár** Uri-ut, (Str. I. C. Bratianu) 18.

Ugy élvezem a szabad levegőt, mint valami édeséget és úgy gondolok arra, amit láttam, mint valami rossz álomra. Felhallatszik az autótűlök és villanycsengő. De még egyszer keresztül kell menni a kinzókamrákon, ha le akarunk jutni. Még egy Pá t intünk a vasszüznek s pár pillanat múlva a szabadlevegőn vagyunk.

Nem tudom, hogy nem-e kellene az ilyesmit felrobbantani, hogy nyoma se legyen ennek a kor-nak? Vagy talán jobb, ha megvan? Így talán vizsgálhatjuk magukat azzal, hogy a mi korunk valamivel, egy kis fokkal jobb. N. E.

Bratianunak az amerikai zsidó lőkéről tett nyilatkozata Franciaországban belpolitikai zavart keltett

(Bucuresti-Bukarest, október 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Románia miniszterelnöke és a liberális párt mindenhonnan vezére mindig is nevezetes volt arról, hogy zseniálisan értett a hallgatás művészetéhez. Nincs még egy politikus, aki egész életén keresztül oly mereven elzárkózott volna a nyilatkozatadás elől, mint épen Bratianu Jonel. Most hosszú hallgatás után megszólalt a hallgatag Bratianu Jonel és nyilatkozata hatalmas hullámokat vert fel, nemcsak az európai, hanem az amerikai sajtóban is.

Az amerikai zsidó nagytőke és Rakovszki

Mint azt tegnap már jelentette az Uj Kelet, a latin sajtó bukaresti kongresszusa alkalmából Bratianu Jonel nyilatkozott a párisi „Figaro” tudósítója előtt. A miniszterelnök floriciai birtokán vendégül látta a latin sajtó reprezentánsait és kedélyesen eldiskurált velük. Eme kedélyes diskurzus közben tette, ugylátszik, azt a kijelentést, amelyről már tegnap beszámoltunk, hogy az amerikai zsidó nagytőke támogatja Rakovszkinak, a szovjet párisi nagykövetének Románia-ellenes akcióját. A nyilatkozat, amely a párisi „Figaro”-ban látott napvilágot, természetesen óriási vihart vetett és a liberális hivatalos „Viitorul” tegnap sietett egy nem egészen kategorikus cáfoló nyilatkozatot közölni, amely szerint Románia miniszterelnökének ez a kijelentése inkább a francia újságíró „impressziója” lett volna csupán, minthogy „Bratianu Jonelnek semmilyen bizonyíték nem áll rendelkezésére arra vonatkozólag, hogy az amerikai zsidó nagytőke románellenes akciót támogatott volna.”

Bratianu és Marcus Samuel

A miniszterelnök nyilatkozatával a bukaresti „Politica” című lap is foglalkozik és hosszabb cikkben mutat rá arra, hogy éppen a miniszterelnök által aposztrofált zsidó nagytőke volt az, amely Rakovszki visszahívását kifizarszozta.

„Az egész politikai, diplomáciai és pénzügyi világ tudja, — írja a „Politica” — hogy Rakovszki visszahívása a „Schell és Royal Dutch” petróleum-csoport intervenciójának tulajdonítható. Ennek a csoportnak, amely a világ petróleumtermésének jelentős hányada felett rendelkezik, egy zsidó áll az élén: Sir Marcus Samuel. Ez a Sir Marcus Samuel a londoni gettó nyomorából dolgozta fel magát hihetetlen erőfevitések árán a petróleum-csoport élére és Anglia a háboruban tett felbecsülhe-

tetlen szolgálatait fejében a lord rangjával tüntette ki. Marcus Samuel távolította el Rakovszkit Londonból, majd Párisból és ezt mindenki tudja a pénzügyi és a diplomáciai világban, csak épen Bratianu Jonel nem tudta.”

A francia komplikációk

Van azonban a miniszterelnök kijelentésének egy másik része is, amely viszont Franciaország belpolitikai életében okozott zavarokat. A „Cuvantul” párisi tudósítója teljes részletességgel ismerteti a nyilatkozatot, amelyben a miniszterelnök a lap szerint, elmondta volna a „Figaro” tudósítója előtt, hogyan kellene Franciaországban a közelgő választásokat lefolytatni, hogy a baloldali pártok győzelmét megakadályozzák. Ezután a miniszterelnök a francia kormány-koalíció esetleges összeomlásáról beszélt, hogy — a „Cuvantul” szerint — Briand és Poincaré között ellentéteket szitson, Bratianu Jonel Briand-ellenes kijelentése, — írja tovább a „Cuvantul” a Népszövetségnek egy magasrangú tisztviselője szerint annak tulajdonítható, hogy Briand a Népszövetség legutóbbi genfi ülészaka alkalmával kellemetlenségeket okozott volna Bratianu Vintilának.

Briand nem fogadta Diamandit

„A francia baloldali lapok — írja tovább a lap — hatalmas kampányt kezdtek a nyilatkozat ellen, mire a miniszterelnök táviratilag utasította Diamandit párisi román követet, hogy világosítsa fel Briandot a dolgok tényleges állásáról. Briand azonban arra az álláspontja helyezkedett, hogy a kérdés nem szorul sürgős elintézésre s gyengélkedésére való hivatalos megtagadta az audienciát Diamanditól, ugyanakkor, midőn hosszabb kihallgatáson fogadta Spanyolország nagykövetét. Azt tanácsolta azonban Diamandinak, hogy közölje mondani-vaioit másodittkárával, vagy esetleg keresse fel egyenesen Poincarét. Poincaré nem utasította vissza a román követet, de az audienciát három nappal későbbre tűzte ki.”

Ezeket tartalmazza többek között a „Cuvantul” párisi tudósítása és a fővárosi sajtó érthető nyugtalansággal reprodukálja a Párisból érkező híradásokat.

Kereskedelmi ügynő ség képviselöket elvállal. — Cim: Jo if Grünau, Turda

a n
A néme
 (Bucures
 tudósítójától
 vissza külföl
 ügyminiszter
 való beszélg
 — Hans Ot
 esti munka
 tetto:
 — A
 minden célj
 megszerzésé
 Bukarestbe
 ügyminiszter
 itt van az i
 hanem népt
 látni az ál
 kormány ad
 — Duca
 gatta végig
 hogy az álla
 r-ndum for
 randumot e
 röviden ki
 ben isméte
 arra, hogy
 előadni. A
 is jól ismer
 vannak azz
 jogaink v
 hogy a h
 memorandu
 mérvadó s
 felhívni fig
 egyes tagja
 á lamsegélyt
 mélyen a n
 — Ma
 hogy az áll
 tetlenek és
 hogy milye
 ugynevezett
 — Elősz
 az 1848-as
 vény még
 lyezve és e
 méltányos
 céljaira. Mi
 a román ál
 iskolák más
 milliót kap
 jogunk, m
 szem szünt
 vényben le
 — Más
 mert az im
 mány elvb
 rális pártta
 egyezmény
 telezte mag
 gélyt. (Az
 szerint 192
 kormány, k
 rüstünk.
 — H
 hagytam
 rint szintén
 iskoláink
 1919 decen
 és 11-ik p
 gunk van
 mény a bé
 és ugy Ro
 garantáltak
 tos betartá
 — Ilyen
 hető, ha m
 kérdéssel f
 államsegély
 gyalás, an
 utolsó. Mi
 és ezen id
 ezt a kérd
 szemrehány

Csa

Döntő lépésre készül a német párt az államsegély ügyében

A német párt memorandumot nyújt át a kormánynak az államsegély miatt

(Bucuresti-Bukarest, október 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német párt elnöke ma érkezett vissza külföldi utjáról és az első útja Duca belügyminiszterhez vezetett, a belügyminiszterrel való beszélgetése után a német párt elnöke — Hans Otto Roth — fogadta lapunk bukaresti munkatársát és a következő nyilatkozatot tette:

— A német párt minden törekvése és minden célja egyelőre — az iskolai államsegély megszerzésére szorítkozik. Ma reggel érkeztem Bukarestbe és a legelső látogatásom Duca belügyminiszternek szült, akinek kijelentettem, hogy itt van az idő, amikor nemcsak én és a pártom, hanem népünk minden egyes tagja tisztán akar látni az államsegély kérdésében, hajlandó e a kormány adni államsegélyt, vagy nem?

— Duca belügyminiszter figyelmesen hallgatta végig fejtegetéseimet és felszólított arra, hogy az államsegély iránti kérésemet egy memorandum formájában adjam át neki. Ezt a memorandumot én még ma elkészítem, melyben egész röviden ki fogom fejteni a kérésemet és amelyben ismételtelen felhívom a kormány figyelmét arra, hogy ezt a kérdést már nem lehet tovább elodázní. A kormány minden egyes tagja nagyon is jól ismeri ezt a kérdést és nagyon is tisztában vannak azzal, hogy nekünk megdönthetetlen jogaink vannak az államsegélyre. Én lehet, hogy a holnapi napon át fogom adni ezt a memorandumot és igyekezni fogok az összes mérvadó személyekkel beszélni és külön is felhívni figyelmüket arra, hogy népünk minden egyes tagja elementáris erővel követeli ezt az államsegélyt és mi csak szószólói vagyunk e mélyen a nép lelkéből fakadó követelésnek.

— Ma már tisztában van mindenki azzal, hogy az államsegély iránti jogaink megdönthetetlenek és talán felesleges is hivatkozni arra, hogy milyen alapon kérünk mi az államtól ugynevezett államsegélyt.

— Először is jogunk van az államsegélyre az 1848-as magyar törvény alapján, mely törvény még maig sem lett hatályon kívül helyezve és e törvény kötelezi az államot, hogy méltányos összeget adjon a kisebbségi iskolák céljaira. Mi mindmáig ezen az alapon kapunk a román államtól 5 millió lejt, amelyből a sváb iskolák másfélmilliót és a szász iskolák 3 és félmilliót kapnak. Ez nekünk régi tradicionális jogunk, mely az impériumváltozás alkalmával szem szünt meg egy napra sem, egy még érvényben levő törvény alapján.

— Másodszor jogunk van az államsegélyre, mert az impériumváltozás óta minden kormány elvben elismerte ezen jogunkat. A liberális párttal 1922-ben kötött a német párt egy egyezményt, melyben a liberális kormány kötelezte magát arra, hogy megadja az államsegélyt. Az Averescu-párttal kötött egyezmény szerint 1926-ban szintén elismerte az Averescu-kormány, hogy jogos az államsegély iránti kérésünk.

— Harmadszor — és ezt készakarva hagytam utoljára — a békeszerződés a szerint szintén jogunk van arra, hogy az államtól iskoláink céljaira államsegélyt kapjunk. Az 1919 december 19-én kelt párisi egyezmény 10. és 11-ik pontja szerint megdönthetetlenül jogunk van az államsegélyre. Ez a párisi egyezmény a békeszerződés kiegészítő részét képezi és úgy Románia, mint az összes nagyhatalmak garantálták e szerződés minden pontjának pontos betartását.

— Ilyen körülmények között nagyon is érthető, ha mi ma egészen röviden a következő kérdéssel fordulunk a kormány felé: Kapunk államsegélyt vagy nem? Mindenesetre ez a tárgyalás, amit most folytatok a kormánnyal az utolsó. Mi 1919 óta aktív politikát folytattunk és ezen idő alatt mindent megpróbáltunk, hogy ezt a kérdést elintézzük. Bennünket nem érhet szemrehányás, hogy a belpolitikai téren nem

követünk el mindent, hogy ezt a kérdést dülőre vigyük.

— És ha ezek után sem sikerülne ezt a kérdést elintézni, vagy csak részben sikerülne eredményt elérni, akkor minden megengedett

eszközt igénybe fogunk venni, hogy ezt a jogosan megillető kérdést magunkra nézve kedvezően elintézzük.

— Igenis mi mindent megpróbáltunk, idáig is kértünk, könyörögtünk, paktumokat, egyezményeket kötöttünk — semmi sem segített. Most megegyeszer és utoljára megpróbáljuk, mert ma már egészen más a helyzet, mint volt évekkel ezelőtt, ma már az államsegély kérdése teljesen megérlelődött, ma ez nekünk vitális népi kérdésünké vált. Farkas Aladár.

„A nemzeti parasztpárt más eszközökhöz fog nyulni“

írja a párt új hivatalos lapja, a „Dreptatea“

(Bucuresti-Bukarest, október 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti párt új hivatalos lapja, a „Dreptatea“ mai számában feltűnést keltő cikket közöl, amelynek energikus hangja belpolitikai körökben élénk visszhangot keltett. A lap megállapítja, hogy a nemzeti parasztpártot létében veszélyeztetik azok a törvénytelen metódusok, melyeket a párttal szemben használnak. A cikk felszólítja Bratianu Jonel miniszterelnököt, hogy vegye revízió alá a nemzeti parasztpárttal szemben eddig folytatott taktikát és térjen vissza a törvényesség útjára. Ellenkező esetben a nemzeti parasztpárt, annak elkerülése érdekében, hogy a törvénytelen-

ségek elleni ismételt tiltakozásai a nevétségességbe ne fullanak, kénytelen lesz a maga existenciájának biztosítása és az államhatalom normális rendje érdekében más eszközökhöz folyamodni. A nemzeti parasztpártnak fel kell vetni a kérdést, vajjon nem érkezett-e el a pillanat, hogy eddigi metódusain változtasson. Bármilyen változás, vagy meglepetés történjék — fejezi be cikkét a „Dreptatea“ — mi nem leszünk bünsők a történelem előtt.

A homályos célzásokat tartalmazó cikk élénk diskusszió tárgyát képezi országszerte. Politikai körökben felvilágosítást várnak a nemzeti parasztpárt vezetőségétől ezekre a célzásokra vonatkozólag.

Nyilatkozatok özöne a magyarországi numerusz klauzusz eltörlése ügyében

Kállay, Gömbös, Verebely professzor, Hevesi Simon, Löw Immanuel nyilatkozatai

(Budapest, október 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A numerusz klauzusz enyhítéséről szóló miniszterelnöki kijelentés Budapest társadalmi és politikai köreibben máris élénk visszhangot ver s alkalmat ad az ügyben érdekelt különböző felfogású emberek egymástól nagyon is divergáló vélemény nyilvánítására.

Kállay Tibor volt pénzügyminiszter örömmel üdvözi a tervezetet s a kormánytól egy új gazdaságpolitikai programot vár, amelynek realizálása révén a képzett magyarországi fiatalság ezrei helyezkedhetnek el intellektuális foglalkozási ágakban.

Természetesen — az ellenkezője lett volna meglepő — Gömbös Gyula, a hírhedt fajvédő vezér a numerusz klauzusz eltörlése ellen nyilatkozik, sőt a hírlapíróknak adott nyilatkozatában kijelenti,

hogy a numerusz klauzuszhoz nem lehet hozzányulni s a külföldre való hivatkozást nem akeptálja.

Szerinte a Népszövetség intézze el előbb az optánsok ügyét, biztosítsa a magyar kisebbség jogait, akkor lehet szó arról, hogy megengedjék neki a magyar belügyekbe való beleszólást.

Verebely professzor még Gömböst is tucitálja a tiltakozás hangjában s kategórikusan kijelenti, hogy

a numerusz klauzusz még mai formájában is enyhének találja és nemhogy tágitani, hanem szükíteni kellene az egyetemre feveendő ifjuság kontingensét.

A köztudott politikai vezetők sorában a magyarországi képviselők is megengedjék neki a magyar belügyekbe való beleszólást.

Löw Immanuel nagynevű szegedi főrabbi, főrendiházi tag, nyilatkozatában azt hangsúlyozza, hogy amíg pontosan nem ismeri a javaslat szövegét, nem nyilatkozik a kérdésről.

Hevesi Simon főrabbi a hozzáintézett kérdésekre azt jelentette ki, hogy a magyarországi zsidóság álláspontját a készülő javaslattal kap-

csolatban csak a magyarországi zsidóság illetékes tényezőinek együttes eszmecseréje alapján lehetne körvonalozni. Mindenesetre a főrabbi nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy a magyar kormány elnöke ráirányította figyelmét a visszatérésre és ellenszenvre, amelyet a numerusz klauzusz a magyar zsidóságban kiváltott.

Nézete szerint a miniszterelnök kijelentése a valóságban többet tartalmaz, mint amennyi abból kiolvasható.

A miniszterelnök bejelentése azt sejteti, hogy a megoldás olyan lesz, amely nem csupán a magyar zsidóságot nyugtatja meg, hanem kifelé is a legjobb hatással lesz és a magyar nemzet tekintélyét, méltóságát, ősi jogérékét újra abban a tökéletes tisztaságban mutatja be, amilyennek a magyar zsidóság még a megpróbáltatások idejében is látta.

Mottó:

**Zongoravétel
bizalom dolga**

Legnagyobb garancia erre az 53 év óta
fennálló

Triska I. cég

kitűnő hirneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világmárka vezérképviselése. — Zongorák kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. Cluj, Str. Saguna 14. Telefonszám 4-19.

Csak a Diamantstein női konfekció üzletében, Cluj, Calea Reg. Ferd. 25. (Főpostával szemben) lehet beszerezni a legújabb őszi és téli **női modell kabátokat**

Nagy rendőri készültség vonul fel ma este a budapesti Nemzeti Színház elé, hogy biztosítsa Szomory Dezső színművének zavartalan előadását

A belügyminiszter felhatalmazást adott a karhatalom igénybevételére. Hevesi Sándor igazgató állását kötötte a darab előadásához

(Budapest, október 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Budapest művészkörében s színházjáró publikumban nagy izgalommal tekintenek a Magyar Nemzeti Színház ma esti előadására, amelynek keretében Szomory Dezsőnek, a nagytehetségű zsidó írónak „Nagyasszony” című drámája kerül előadásra.

Tudvalevő, hogy a fajvédők Klebelsberg kultuszminisztert, Szcitovszky belügyminisztert és magát Hevesi Sándort, a budapesti Nemzeti Színház igazgatóját is valóságos terrorizálni igyekeztek, hogy vétesse le Szomory Dezső darabját a Nemzeti Színház műsoráról, mert a fajvédők nem tükrik el, hogy a Magyar Nemzeti Színház színpadán zsidó írók művét előadják. Kijelentették a fajvédők, hogy a darab előadását még botrány árán is megakadályozzák.

Klebelsberg kultuszminiszter és Szcitovszky belügyminiszter, miután Hevesi Sándor állását kötötte a darab előadásához, kijelentették, hogy

a maguk részéről teljesen szabad folyást engednek Hevesi Sándor akarata érvényesülésének, sőt a tőlük telhető eszközökkel támogatják a darab zavartalan előadásának lehetőségét.

Hevesi Sándor, nem rettenve vissza a fenyegetésektől — ma, péntek estére műsorra tűzte a darab előadását. A Budapestben megjelenő mai déli lapok a fajvédők hangulatáról ítéelve, azt írják, hogy a mai előadás a botrány elkerülése lehetetlennek látszik. A budapesti rendőrség széleskörű intézkedéseket tett, hogy az előadás rendjét megővje. Egyidejűleg az egyetemi ifjúság vezetői felhívást adtak ki, amelyben arra kéri az ifjúságot, hogy tartózkodjanak mindennemű botrány inszenálásától. Szcitovszky belügyminiszter elrendelte, hogy a rendőrség a botrány kitörése esetén a szükséghez mérten, karhatalmat alkalmazzon. Egyébként a kultuszminiszter minden, a darab előadásával kapcsolatos felelősséget Hevesi Sándor igazgatóra hárított át.

Ausztria belép az antibolsevista frontba, de Bécs városa anyagi garanciát vállal a szovjelért

(Bécs, október 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bécsi lapok a minap félhivatalos közlés alapján hírül adták, hogy az osztrák kormánynak sikerült biztosítania az új kölcsönt, amelyet Ausztria ez alkalommal Londonban fog felvenni. Értesülésünk szerint az osztrák kölcsönt a Bodenkreditanstalt, illetőleg Sieghart elnök közvetítette és elhelyezését a Schröderbankház vállalta magára. Az angol kormány eleinte hallani sem akart arról, hogy Ausztria a londoni pénzpiacon kölcsönt vegyen fel és Norman, a Bank of England kormányzója kijelentette, hogy ha az osztrák kormánynak pénzre van szüksége, úgy ezen szükségletét fedezze a belöldi pénzpiacon. A július 15-iki véres bécsi események azonban megváltoztatták az angol kormány állásfoglalását. Seipel kancellár erélyes szembeszállása a forradalmárokkal meggyőzte az angol kormányt annak szükségességéről, hogy Ausztriában meg kell erősíteni a polgárság, illetőleg a polgári kormány pozícióját. Az új kölcsön engedélyezése az angol kormány részéről tehát tulajdonképpen az osztrák kormány erélyes és sikeres magatartásának honorálása.

A kölcsön engedélyezésével egyidejűleg azonban az angol kormány bizonyos újabb politikai feltételeket is szabott, amelyek Ausztriának az oroszellenes, antibolsevista frontba való bevonását célozzák. Az osztrák kormány a szociáldemokrata ellenzékre való tekintettel eddig türe azt, hogy a moszkvai szovjet Bécsben valóságos forradalmi központot tartson fenn.

Július 15-e után Seipel kancellár ráeszmélt arra, hogy ez az erélytelenség Ausztriára is katasztrófális következményekkel járhat és igen sok bolsevik agitátort ártat a határon. Az új kölcsön következményeként az osztrák kormány még messzemenő lépésekre készülődik. Ausztria moszkvai nagykövete eddig egy Pohl nevű volt szociáldemokrata újságíró volt. Pohl még a Renner-féle szocialista kormány küldötte Moszkvába, azonban a polgári kormányok is meghagyták állásában avval a megfontolással, hogy célszerű, ha Moszkvában egy szociáldemokrata diplomata képviseli Ausztriát. Az új kurzus első lépéseként Seipel kancellár a napokban visszahívta Pohl követet Moszkvából és diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint Pohl már nem is tér vissza állomáshelyére, mivel Ausztria a moszkvai követség élére hivatásos diplomatát fog állítani.

Ugyanekkor, amikor az osztrák kormány ilyen módon alapos revízió alá vette eddigi orosz politikáját, Bécs városa, illetőleg annak szociáldemokrata vezetősége és többsége elhatározta, hogy az Oroszországba eszközözendő szállításokért teljes anyagi garanciát vállal, illetőleg abban az esetben, ha a szovjet nem teljesítene fizetési kötelezettségeit, úgy Bécs városa fizeti meg az osztrák szállítóknak a moszkvai kormány adósságait. Ez a garanciavállalat az exportfejlesztés ürügye alatt történt, azonban kétségkívül politikai okai is vannak, Bécs városa ilyen módon akarja gyengíteni az új osztrák kurzus hatását.

Rosenfeld Jenő gyapotosztálya

Tárgu-Mureş.

mindenféle gyapot és színes fejtő

állandóan raktáron.

Eladás csak nagyban

Megjelent a LE PAGE 1928. évi ügyvédi

határidőnapló

20x25 cm. alak, famentes finom papíron, félváson kötésben, bővített tartalommal. — A teljes ügyvédi névtetgyék, díjszabás, bírósági területi beosztás stb. — Azonnali rendelésnél utánvétellel 480 lei.

Még ma rendelje meg LE PAGE-nál - CLUJ

Butor-

árleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkáit foglalkoztathassuk, ha tehát **Ócsó és jó butort** Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

pianinót, **zongorát**

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Reti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

Hogy megismertessem kölnivizeim minőségét és illatát, különféle illatokat permetezek ki kirakatomból naponként d. e. 11—12-ig és délután 6—7-ig. 1 liter kölnivíz 200 lei.

2 és 22-én

ORIGAN illattal

permetezek

Rózsa M. Royal drogeria Cluj, Főtér 26.

Minden gazdasági

szakkönyv, irodalmi, ifjúsági könyvek

LEPAGE-nál Kolczsvár

Kérjen jegyzékeket

URANIA MOZGÓ

El ne felejtse megnézni

Harrold Lloyd közkedvelt komikust

Ő és szerelmei

nagyszerű 6 felvonásos vígjátékban. 2 órai nevetés

ZSI

Dr. Weiz

Dr. Weiz
zet elnöke,
nagyünnepeket
töltötte el,
ruzsálembe
folytatott le
európai nagy
a találkozás
sikerült lord
kereskedelmi
nek egyes v
jelentettek a
a palesztinai
a teljesen in
tések szerin
lásai során s
létszámát a
határörsegek
vább, hogy
zen bizonyo

Ezek a
nyertek meg
a tényeknek
folytatott tá
tős sikerének

November

A paleszt
jelentése szer
mber elsej
eddig tudva
törvényes fiz
ugyanaz a sz
agy az egyip
nemek bevált
tinai pénzne
gal lesz egye
pérez angol,

Oscar V

Oscar Wa
gatója a köze
dásra Paleszt
tinában előre
mannal. Tud
országi Keres
elnöke, valan
bizottságnak.

A Balfour-

A london
10-ikén nagy
four-deklarác
neplésére. Ez
tiz esztendeje
nelmivé vált
amelyben az
zettséget vá
otthon mege
amelyen Jan
maga Balfour
beszédet.

A pa

A jeruzsá
elsejei száma
turista és 25
lesztinába. E
benne a bev

Professzor
télémtanár
Jeruzsálembe
kező szemesz
tartani a hét

A népszö

A Népszö
zottságának
lik meg Gen
a különböző
lentéseit, val
kőinek petici

Ki gye

ZSIDÓ SZEMLE

Dr. Weizmann eredményes tárgyalásai lord Plumerrel

Dr. Weizmann Chaim, a cionista világszervezet elnöke, aki — mint jelentették — a zsidó nagyünnepeket Tel-Avivban lakó édesanyjánál töltötte el, a sátorosünnep utolsó napjaira Jeruzsálemben utazott, ahol hosszabb megbeszélést folytatott lord Plumer fő kormányzóval. Több európai nagy lap jeruzsálemi tudósítója erről a találkozásról azt jelenti, hogy Weizmannnak sikerült lord Plumernél keresztülvinnie a sziriai kereskedelmi szerződés megváltoztatását, amelynek egyes vámrendelkezései súlyos veszedelmet jelentettek a palesztinai zsidó iparra. Különösen a palesztinai textilipart sújtotta érzékenyen ez a teljesen indokolatlan vámszerződés. A jelentések szerint dr. Weizmannnak további tárgyalásai során sikerült elérnie azt is, hogy a zsidók létszámát a palesztinai államrendőrségben és határőrségében jelentékenyen felemeljék, továbbá, hogy a kormány hatályon kívül helyezzen bizonyos bevándorlási korlátozásokat.

Ezek a jelentések hivatalosan még nem nyertek megerősítést. Amennyiben megfelelnek a tényeknek, úgy Weizmann lord Plumerrel folytatott tárgyalásait a cionista politika jelentős sikerének lehet tekinteni.

November 1-én bevezetik az új palesztinai pénzegységet

A palesztinai „Official Gazette” hivatalos jelentése szerint az új palesztinai pénznem november elsején kerül forgalomba. Palesztinában eddig tudvalevőleg az egyiptomi font volt a törvényes fizetési eszköz. A hivatalos lapnak ugyanez a száma részletes utasításokat is közöl úgy az egyiptomi, mint a régi ottomán pénznemek beváltására vonatkozólag. Az új palesztinai pénznem árfolyama az angol font sterlinggel lesz egyenlő. Valamennyi bankjegy és ércpénz angol, héber és arab felirással lesz ellátva.

Oscar Wassermann Palesztinában

Oscar Wassermann, a Deutsche Bank igazgatója a közeli napokban hosszabb tartózkodásra Palesztinába utazik. Wassermann Palesztinában előreláthatólag tanácskozni fog Weizmannal. Tudvalevő, hogy Wassermann a németországi Keren Hajjeszód egyik megalapítója és elnöke, valamint tagja a német Jewish Agency bizottságnak.

A Balfour-deklaráció tizedik évfordulója

A londoni Anglo-Palestine Club november 10-ikén nagyszabású bankettet rendez a Balfour-deklaráció tizedik évfordulójának megünneplésére. Ez év november 2-ikán lesz ugyanis tiz esztendeje annak, hogy lord Balfour történelmivé vált levelét megírta Rothschild bárónak, amelyben az angol kormány nevében kötelezettséget vállalt a palesztinai zsidó nemzeti otthon megteremtésére. A londoni banketten, amelyen James de Rothschild fog elnökölni, maga Balfour lord fogja tartani az ünnepi beszédet.

A palesztinai idegenforgalom

A jeruzsálemi „Comercial Bulletin” október elsejei száma szerint július hó folyamán 5718 turista és 2517 visszatérő lakos érkezett Palesztinába. Ebben a számban nem foglaltattak benne a bevándorlók.

A héber egyetemről

Professzor Mann, a cincinatti egyetem történelemtanára, a „Haarez” jelentése szerint Jeruzsálemben érkezett. A kiváló tudós a következő szemeszterben történelmi előadásokat fog tartani a héber egyetem filozófiai fakultásán.

A népszövetségi mandátumbizottság 12. ülészaka

A Népszövetség permanens mandátumbizottságának 12-ik ülészaka október 24-én nyílik meg Genfben. A bizottság tárgyalni fogja a különböző mandatárius kormányok évi jelentéseit, valamint a mandatárius területek lakóinak petícióit és panaszait. Ezek között napi-

rendre kerülnek a palesztinai zsidóság sérelmei is.

Helyreállott a béke az osztrák cionista szervezetben

Az osztrák cionista szervezetben tudvalevőleg már hosszabb idő óta belső egyenetlenségek dultak, amelynek eredményeképpen dr. Goldhammer, a szervezet elnöke benyújtotta lemondását. Bécsi jelentések szerint a bevezetett egyeztetési tárgyalások során sikerült a vitaközpontok közötti differenciákat elsimitani, aminek folytán dr. Goldhammer visszavonta lemondását. Az osztrák cionisták remélik, hogy

Condescu anyósa öngyilkosságot kísérelt meg azzal a morfiummal, amit morfinizmusban elpusztult fia felejtett a házban

(Cluj-Kolozsvár, október 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A napi események újra felszínre vetettek egy olyan nevet, amellyel a múlt évben a kolozsvári, valamint az ország összes lapjai heteken keresztül foglalkoztak.

A hírhedt Condescunak anyósa, B. L.-né tegnap délután öt órakor öngyilkosságot kísérelt meg azzal a morfiummal, amely morfinista vejétől maradt meg.

Még a múlt esztendőben Condescunak több milliós sikkasztása miatt súlyosan elítélték. Az állandó izgalom felőrölte a sikkasztó tisztviselő idegeit és hogy idegességét csillapítsa, morfininjekciókat kezdett venni. A morfiom szenvedélyévé vált és idővel az örültség jelei kezdtek mutatkozni rajta. Később az orvosok tanácsára hozzátartozói a tábolydába vitték.

A morfiom szenvedélye a tábolydában még nagyobb mértékben győrtörte és ennek következtében szervezete teljesen megromlott. Tudóvást kapott és rövid időn belül meghalt.

A Condescu-család tragédiája ezzel a halálessel még nem fejeződött be. Condescu fiatal feleségéről a gazdag rokonok

SELECT-MOZGO

Ramon Navarro Ben Hur világhírű főszereplője

Ben Ali

legújabb filmében.

Monopol Concordia

a létrejött megegyezés bázisát fogja képezni a jövő produktív munkájának. Az osztrák cionista szervezet egyébként november 12-ikén tartja meg országos konferenciáját Bécsben.

nem akartak többé tudni, Condescuné erre anyjához költözött, aki maga is nagy nyomorral küzdött.

A nyomor napról-napra tarthatatlanabbá tette helyzetüket. A drága butorok és holmik sorra a zálogházba kerültek. Condescuné állásba ment, hogy el tudja tartani magát és anyját. Egy nap bekövetkezett az, amitől annyira rettegtek: Condescunának felmondották az állását és a kis család a legsötétebb nyomorba került.

B. L.-né, Condescu anyósa számára, ugylátszik, tegnap telt be a keserűség pohara. Tegnap délután 5 órakor, mielőtt leánya állás után nézett, a vejétől megmaradt morfiomos fiolát kiitta.

Egy és fél óra keresztül agonizált a szűk és sötét szobában, amelynek falairól a rideg nyomor tekint a belépőre, s amikor lánya hazaérkezett, már alig lélegzett.

A fiatal asszony kétségbeesve rohant orvosért. Az A. R. belgyógyász kétórai élesztgetési kísérletei után az öngyilkos B. L.-né magához tért. Első szavai ezek voltak: Miért nem hagyatok meghalni.

— Életfogytiglani fegyházra ítétek egy hitvesgyilkos asszonyt. Kassáról jelentik: A kassai esküdtsek ma ítékezett Moszkál János és társai büntügyében. Moszkál János és öccse György, anyjuk, Moszkál Györgyné felbujtására 1922 októberében Nagymihályban meggyilkolták apjukat, id. Moszkál Györgyöt. A gyilkosság elkövetése után feljelentést tettek a csendőrségen, hogy az apjuk eltűnt. A csendőrség soká kereste az állítólag eltűnt idősebb Moszkált, azonban nem tudott nyomára akadni. A faluban végre sutogni kezdtek, hogy Moszkál Györgyöt a családja eltette láb alól. A csendőrség ebben az irányban folytatta a nyomozást és ez év februárjában letartóztatta a vádlottakat. Hosszas vallatás után Moszkál János bevallotta, hogy atyját édesanyja felbujtására az öccse, György megfojtotta, illetőleg agyonverte. A halottat azután elásták a szérűskertben, a pajtájuk mellett. A hatóságok a meggyilkolt holttestét itt meg is találták. Moszkál Györgyné a tárgyaláson azzal védekezett, hogy a férje részeges ember volt, akivel senki sem tudott békében megférni. A bíróság Moszkál Györgynét életfogytiglani, Moszkál Jánost tizenötévi fegyházra és Moszkál Györgyöt négyévi börtönre ítélte.

Kutyás gramofon
LEPAGE-nál

Kérjen jegyzéket

Egy ruhára való

bársony 270

minden színben ..... Lei

szabó Jenő divatruházában - Cluj

Megérkeztek a legújabb divatu őszi és téli angol szövetyűdonságok és a

legjutányosabb árakért
előnyös feltételek mellett, divatlap szerinti ruhák készülnek

HERKOVITS JENŐ
uriszabónál, Cluj, Str. Iuliu M. és Vlahuta sarok — (v. Szentegyház-u. és Bolyai-u. sarok)

Világmarkás zongorák
engros árban részletre is, — 5 évi jótállással

Sternberg -- Oradea
Regele Ferdinand 14.

Könyvkötők!

Prima és olcsó **angol vászon**
óriási választékban LEPAGE-nál

Meférkezett a friss banáti **tollu és pihe**
a „RECORD” paplan áruházba, Strada Vlahuța (Bolyai-u.) — Ugyanott paplan, matrac és fehérenemű kapható.

Eltűnt egy fiatal 17 éves leány
arcáról a csunya éktelen szepő, májfolt ránc és bibires, miután a Dr. Biro féle Havasi gyópár Krémet, szappant és mosdóvizet használta. Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában.

Ki gyermekét szereti, valódi Höfer hintőport, krémet, szappant használ

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági dóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marion Erőss.
Főszerkesztő: Marton Ernő.
Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szombat
Szidra: Bőrösít
5688. Tisri 26.
1927. okt. 22.

Dr. Fildermann nyilatkozata

Felkértünk a következő sorok közlésére:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Értesültem arról, hogy az erdélyi magyarnyelvi sajtó foglalkozott a zsidó hitközségek organizációjának a kérdésével, amelynek nekem olyan intenciókat tulajdonítottak, amelyeket soha nem valottam. Miért is tisztelettel kérem alábbi nyilatkozatomnak b. lapjában való közzétételét.

1. Az az állítás, hogy egységesíteni akarom az összes hitközségeket, hamis. Állítottam és állítom, hogy respektálni kell az összes hitközségeket abban a formában, amelyben vannak.

2. Az az állítás, hogy meg akarom szüntetni az ortodox hitközségek autonómiáját s azokat a neologokkal egyesíteni szándéksom, éppoly hamis, mint az első állítás.

3. Az az állítás, hogy a zsidó vallás ügyeit egy központi szervezet fogja intézni Bukarestből, teljesen légbőlkapott.

Bukarest, 1927. október 20-án.

Dr. W. Fildermann

kamarasi képviselő,

az U. E. R. központjának elnöke.

Ehhez a nyilatkozathoz egyelőre nincs hozzátenni való. Miként legutóbbi cikkünk bevezetésében közöltük, a javaslat hiteles szövege mindaddig nem került nyilvánosságra. Míg ez meg nem történik, végső álláspontunkat nem is formulázhatjuk meg.

— **József Ferencz főherceget egy szovjet-kiküldött Oroszországba invitálta.** Budapestről jelentik: A lyoni fűrdő-kongresszusról Budapestre visszatért József Ferencz főherceg érdekes epizódokat beszél el ottani élményeiről. Elmondotta, hogy az egyik szovjet-kiküldött meginvitálta, hogy járja végig a szovjetországi fűrdőket és győződjön meg róla, hogy azok milyen fejlettek. A főherceg a meghívást azzal hátrította el magától, hogy egyelőre nem óhajtott Oroszországba menni.

— **Terjed a gyermekparalízis az Egyesült Államokban.** Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államokban a gyermekparalízis egyre jobban terjed. A járvány terjedésének megakadályozása végett Kaliforniában bezártak valamennyi iskolát. Aredia városban tegnap kilencen haltak meg a gyermekparalízis következtében.

— **A litván hatóságok elzárták a lengyel határt.** Berlinből jelentik: Vilnából érkező hírek szerint a litván hatóságok végig elzárták a lengyel határszélét és megtiltották a határ átlépését.

— **Nagy áradások Amerikában.** Newyorkból jelentik: Pennsylvániában a harriburgi antracitbányákat árvíz öntötte el. A kár egymillió dollárnál többre rug. Három bányász belefulladt az áradásba, 10 ezer munkás kenyér nélkül maradt. Mexikóból szintén nagy áradásokat jelentenek. Villahermosában az árvíz az épületek második emeletét is eléri.

Butorbevásárlók figyelmébe!

Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg FISCHER ALBERT butoráruházát:
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 61. alatt

— **Pénzhamisítók garázdálkodnak Magyarországon és Olaszországban.** Szegedről jelentik: A nemrég forgalomba került hamis 50 pengősökből harmincötöt a csendőrség megtalált. A hamis pénzeket előállító gépeket kutatják. Milanóban, Piacenzában és Bergamóban több pénzhamisítót tartóztattak le, akik új 10 lírás ércpénzeket hamisítottak. A hamisítványokból csupán Cívigálban 3500 darabot foglaltak le.

— **Uj cirkálókat épített az Unió.** Washingtonból jelentik: Coolidge elnök hozzájárulását adta a tengerészeti minisztérium azon javaslatához, hogy az Unió a következő öt évben 12 darab 10 ezer tonnás cirkálót építtessen. Ezzel az amerikai cirkálóflotta eléri az angol flotta cirkálóinak számát. Ezenkívül a hadügyminiszter 146 katonai repülőgép s 48 torpedóhajóra alkalmas hidroplán építésére is engedélyt kért.

— **Eljegyzés.** Sámson Eszti Cluj és Tevjoits Jenő Sulemed, jegyesek.

Blau Katókat Halmeu eljegyezte Katz Salamon Cluj (Simleu-Silvaniei). Minden külön értesítés helyett.

— **Meggyilkolták egy calabriai város rendőrfőnökét.** Rómából jelentik: Calimera calabriai városka rendőrfőnökét hétfőn ismeretlen tettesek az uccán agyonlőtték. A rendőrfőnök az utóbbi időben élénk részt vett a calabriai rablóbandák ellen folytatott hadjáratban és azt hiszik, hogy a gyilkosság bosszu műve. A gyilkossággal kapcsolatban hat embert letartóztattak.

— **Mezőgazdasági munkás lett az abonyi majomember.** Budapestről jelentik: Acsai Sándor, az ismert abonyi majomembert tegnap kiengedték az angyalföldi tébolydából, miután lelkiismeretes orvosi kezeléssel teljesen visszanyerte emberi mivoltát. Megtanult beszélni és evőszközöket használni. Acsai Sándor apja hazavitte Abonyba, ahol hasznavehető mezőgazdasági munkás lett belőle.

Heut ist die Käte...

Szenzációs sláger! A „Maier“ szerzőjének új műve. Minden cigány nyuzza. — Kottája 36 lei, mindenütt kapható

* **Sirkőavatás.** Néhai Landesmann Józsefné sirkőavatása f. hó 23-án, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz megtartva a tordai-uti ortodox nagytemetőben, melyre a rokonok és jóismerősök meghívotnak. A Landesmann család.

* **Nerva szanatórium** Cluj modern, 70 betegágygal berendezve, a legszakszerűbb gyógykezelésre felvez ideg- és más betegségekben szenvedőket. Diagnostikai (betegségmegállapító) állomás. Ugyanott vizsgyógyintézet.

Önnek az a fontos,

hogy megtakarítson a kottaszükségletének beszerzésénél! Bárhol hirdett kottát az ország legnagyobb szaküzlete, Moravetz, Timisoara, a legolcsóbban szállít. Jegyzékek ingyen

* **Dr. Radnay Fényes** tánciskolában, a román zenekonzervatórium koncerttermében (Királyutca 14.) a kolonok megkezdődtek. Beiratkozókat állandóan felvesznek. Minden szombaton este koszoru. Lakás Szentgyörgy-tér 2.

SELECT-MOZGO

RAMON NAVARO Ben Hur világhírű főszereplője

BENALI

legújabb filmében. Monopol Concordia

— **Kigyuladt a zágrábi művészakadémia.** Zágrábból jelentik: A zágrábi művészakadémia tegnap kigyuladt. Több helyiség leégett, köztük Croics tanár műterme egészen elhamvadt. A kár félmillió dinárra rug.

Megfiatalítja arcát, ha öszülő haját valódi „Amerikai hajfesték“-kel eredeti színüvé változtatja. Nem piszkít! Nem kopik le! Ára utasítással 60 lei. Mindenütt kapható. — Főlerakat: CSÁSZÁR patika, Targu-Mures.

— **Hetvenkét nő teljesít tisztiszolgalatot a szovjet hadseregben.** Moszkvából jelentik: Az orosz szovjethadseregben ezidő szerint 72 nő tölt be tisztiszolgalatot. A női tisztetek közül egyesek magasabb csapatparancsnokságnál kaptak beosztást.

— **Csőbe ment az „En Csillag Anna“ hajnövesztőszer árusítója.** Berlinből jelentik: A bubí- és az eton-frizura elterjedése, úgy látszik, végleg megszüntette a hajnövesztőszer konjunkturáját, mert amint Berlinből jelentik, az „En Csillag Anna“ nevű hajnövesztőszer-árusító cég csődbe került. Tempora mutantur...

— **Lopott, hogy visszaszerezze férjét.** A becskerekeli rendőrségen Brankovác Gyökő, a becskerekeli Abbázia-fürdő tulajdonosa feljelentést tett, hogy lakásából és a fürdőből ismeretlen tettes különböző tárgyakat lopott el. A rendőrség nyomozást indított és megállapította, hogy a lopásokat Berkov Ljubinka, a fürdő egyik alkalmazottja követte el. Az asszonyt, akit letartóztattak — beismerte, hogy a lopásokat ő követte el s a lopott holmikat Mirkov Jozefin kártyavetőnek adta, akinél ezeket a tárgyakat meg is találták. A tolvaj asszony elmoudotta, hogy férje, néhány hónappal ezelőtt elhagyta, mire ő felkereste a jósnőt, aki megjövendölte, hogy férje hamarosan vissza fog térni és ugyanakkor rábeszélte, hogy a siker érdekében lopja meg a gazdáját. A kártyavető asszony kihallgatása alkalmával azt mondotta, hogy ajándékba kapta a tárgyakat. A nyomozást folytatják.

URANIA-MOZGO

El ne felejtse megnézni

Harrold Lloyd közkedvelt komikust

Ő és szerelmei

nagyyszerű 6 felvonásos vígjátékban. 2 órai nevetés

Cipésszkelekek alkalmi elárusítása

A Winkler Testvérek Rt. csődtömegéhez tartozó leltári tárgyak f. hó 24-én és 25-én d. u. 3 órai kezdettel nyilvános árverésen a Cal. Regele Ferdinand 35 sz. a. üzlethelyiségben eladotnak.

Dr. Jean Tripa, csődtömeggondnok

Columbia gramofon és lemezek

Révész Ernő, -- Targu-Mures

Szörmeáru

és szücs munkák legelőnyösebben csak a Nagy József szörmeáru szalonjában szerezhető be. Főter 10. az udvarban

Lei 2500

Ez az összeg, amelyért már egy elsőrangú gramofont vásárolhat!

Lei 400 hegedű!

BOROS papirkereskedés, CLUJ

Hirdessen az Uj Keletben

Legújabb legolcsóbb és legjobb a **Hygienia** kelmefestő és vegytisztító üzeme Str. Cotița 1.

K

az O Legköze

(Bucuresti) Kelet tudósításága ma ülé és a cukorrépa A kérdés me halasztották. A bizottsá a az előállat t erdélyi export Mravek m magyar ma amelyek odai

A vámta nek a cs tárgyalások ban három delmi szerző riut a Csehs köteendő ker lását illető pontja, hogy tarifa folyar illetve a vá many részé valószi üleg — és csak szerződés m A kereskede romániai uj meg fogja vámtételeke landó külön kormány a addig, amig ismeri az u leit, még e azt a bázis val a keres véli. Ertesít valalos tárg szlovák ipa majd Romá Vasuti erdélyi és százalékos lási törvény gyára Arad Brassó, K Codlea, He borsziradék Minier par gyár rt. T Nagyterem Nincs megment vényszék n Görög-Rom tatási végz suk volt a

Egyesül Jelzáló

Deviz

Zürich
Newyork
London
Páris
Milano
Prága
Budape
Belgrád
Bukares
Varsó
Bécs
Berlin

Száz l

Közgazdaság

Románia demarsra készül az osztrák-magyar lisztkartell ügyében

Legközelebbi ülésén dönt a gazdasági bizottság az exportállatok vámjának újabb leszállításáról

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány gazdasági bizottsága ma ülést tartott a pénzügyminisztériumban és a cukorrépatermékek kivitelét tárgyalta. A kérdés megoldását a vámtarifa revíziója utánra halasztották.

A bizottság a legközelebbi ülésén fog határozni a az élőállat transzportok ügyében, kapcsolatban az erdélyi exportvásárokkal.

Mravek miniszter ismertette ezután az osztrák-magyar malomkartellel folytatott tárgyalásokat, amelyek odairányultak, hogy tisztázzák a kartell

nek a román liszt kivitelét veszélyeztető intézkedéseit. Miután a malomkartell működése a román osztrák kereskedelmi szerződésnek a legnagyobb kedvezmény elvét biztosító klauzuláját megsérti, a bizottság felkéri a külügyminisztert, tegye meg a szükséges lépéseket a román malomok érdekeinek védelmére.

A gazdasági bizottság végül a lengyel szén tranzit forgalmáról tárgyalta, majd elhatározta, hogy az ipari vállalatok munkásainak elbocsátására vonatkozólag jelentést kér a munkaügyi minisztériumtól.

A vámtarifa revíziója után megkezdődnek a csehszlovák-román kereskedelmi tárgyalások. Csehszlovákia gyors egymásutánban három szomszédállamával kötött kereskedelmi szerződést. Hivatalos cseh kijelentés szerint a Csehszlovákia és Románia között megkötendő kereskedelmi szerződés előzetes tárgyalásait illetően Csehszlovákiának az az álláspontja, hogy előbb megvárja a román vámtarifa folyamatban lévő revíziójának befejezését, illetve vámtarifa tervezetnek a román kormány részéről történő jóváhagyását, — ami valószínűleg november végén fog megtörténni — és csak aztán indítja meg a kereskedelmi szerződés megkötésére vonatkozó tárgyalásokat. A kereskedelmi szerződés bázisa ugyanis csak a romániai új vámtarifa lehet, amely pontosan meg fogja határozni a maximális és minimális vámtételeket, amelyeket a külföldről importálható különböző árucikkkel szemben a román kormány a jövőben alkalmazni kíván. Mindaddig, amíg Csehszlovákia a maga részéről nem ismeri az új román vámtarifa alapelveit és tételeit, még elvi keretekben sem állapíthatja meg azt a bázist, melyen a maga részéről Romániával a kereskedelmi szerződést megkötethetnek véli. Ertesülésünk szerint egyébként még a hivatalos tárgyalások megkezdése előtt egy csehszlovák ipari és kereskedelmi küldöttség jön majd Romániába informatív tájékoztató céljából.

Vasuti fuvardíj-kedvezmény. Az alábbi erdélyi és bánati vállalatok kapták meg a 45 százalékos fuvardíj-kedvezményt az iparpártolási törvény alapján: Stiaszny József kaptafagyára Arad, Frank Henrik Fiai pótkávégyár Brassó, Kernbauer, Vait & Co. malátagyára Codlea, Hercules butorgyár Bucea, Simsi & Co. borsziradékgyára Sepsiszentgyörgy, a Creditul Minier parafingyára Mezőtelekd, Temesvári Lánggyár Rt. Temesvár, Götz János buzalisztmalmalma Nagyterem és Nagel Károly malma Ferisani.

Nincs sok kilátás a Görög-Román Bank megmentésére. Brailából jelentik: A brailai törvényszék megerősítette Drakulis és Levendis, a Görög-Román Bank igazgatósági tagjainak letartóztatási végzését, azzal az indokolással, hogy tudomásuk volt az igazgatóság inkorrekt és a bankotrom-

lásba döntő operációjáról. A bank megmentésének kilátásai nagyon csekélyek. Görögországból, ahonnan segítséget vártak, a bank odautazott elnök-igazgatója azt az értesítést küldte, hogy nem érkezik vissza, mert attól fél, hogy letartóztatják. A betétesek nagyobb csoportja tegnap megjelent a törvényszék elnökénél, kérve, helyezze szabadlábra a letartóztatottakat, hogy azoknak módjában legyen legalább a kisbetétesek tökéit megmenteni.

A hajózási illetékek és a Dunabizottság megszüntetését követelik a kikötői érdekeltségek. Bukarestből jelentik: Pénteken ül össze Galacban az európai Dunabizottság őszi ülészaka Contescu meghatalmazott miniszter elnöklétével. Napirenden a Duna-torkolat hajózási illetékei szerepelnek. Tegnap este a galaci Kereskedelmi és Iparkamarában az összes dunai kikötők iparkamarái ak képviselői konferenciát tartottak és memorandumot készítettek, amely követeli a Dunabizottság-felosztását és a túlzott hajózási illetékek megszüntetésére.

Párisban már folynak a tárgyalások a régi osztrák-magyar járadékpapírok beváltásáról. Párisból jelentik: Tegnap ül össze Párisban a jóvátételi bizottság, hogy a külföldi tulajdonban lévő osztrák-magyar háborúelőtti élejtáradékkötvények, a magyar aranykölcsonkötvények és az 1910. évi 4 százalékos járadékpapírok törlesztési értékét megállapítsa és a kötelezettségeket az egyes utódállamok között felossza. Az ezen értékpapírok likvidálására alakult párisi Caisse Commune-közpénztár a járadékok amortizálását sürgeti, mert szerinte semmi értelme sincs annak, hogy a régi osztrák papírokat örökérvényűeknek hagyják, ha maga az osztrák állam már nem létezik. Ebben a kérdésben az angol hitelezők, akik nagyobb kötvénymennyiség birtokában vannak, elvi hozzájárulásuk mellett azt a feltételt kötötték ki, hogy a járadékpapírok beváltási kulcsát lépcsőzetesen állapítsák meg, vagyis a később beváltásra kerülő papírok tulajdonosai ennek megfelelően magasabb ellenértéket kapjanak. Az adósoktól azt követelik az angolok, hogy azok kötelezettségeit szigorúan megszabják. Az ilyen tartozások teljes törlesztéséig a kamat-

szolgáltatásokat és törlesztéseket továbbra is a Caisse Commune fogja ellátni. Az utódállamokat ezeken a tanácskozásokon, amelyek a 24. évi kezdődő tulajdonképeni konferencia előkészítését képezik, Brabenece csehszlovák jóvátételi delegátus képviseli.

A bérmentes vasuti küldemények kincstári illetéke. Az államvasutak vezérigazgató-sága intézkedett, hogy a bérmentesítési bélyegekkel feladott csomagoknál a feladók átadásra kerülő B-szelvényre csak akkor kell 2 lejtes okmánybélyeget ragasztani, ha a bérmentesítési összeg a 100 lejtt eléri, vagy meghaladja. Ezzel szemben az A-szelvényre minden egyes esetben 5 lej okmány és 25 banu statisztikai bélyeg jár. A hírlapok és tankönyveknél semmilyen bélyeget nem kell ragasztani a bérmentességi ragcédula egyik szelvényére sem.

Mindenütt kaphatók:
és
URSUS-Extra világos
HEMILLES dupla malta
! Kolozsvári sörkülönlegességek!
URSUS-CZELL sörfőzde,
Kolozsvár (Monostor)

Hapag
1928.
évi világgörútja a „Resolute”
3 csavaros luxuszózzsal 140 nap alatt a föld körül (1928 január 7-től május 26-ig) 60.000 km.
Europa, Afrika, Azsia, Amerika
30 különféle országába.
Felvilágosítást és prospektust készséggel ad
Hamburg—Amerika Linie S. A. R.
Igazgatóság:
L. H. LAZAROVITZ
Bucuresti, Calea Grivitei 183.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 69.

Prima tűzifát
legjutányosabban házhöz szállít **FISCHER**
fatelep, Cluj, Str. G. Enescu 15. (Gyufagyár-u.)
Telefon 1300
Detaer Isr. Cultusgemeinde

Konkurs
In der Detaer Israelitischen Cultusgemeinde ist die Stelle eines Kantor, Schochet, Ubodek, Wehore — der zugleich den Religionsunterricht leisten kann, zu besetzen.
Bewerber die über schöne Stimmittel verfügen und den Nachweis erbringen können, dass selbe in gleicher Eigenschaft in anderen Gemeinden fungierten, mögen Ihre Offerte einsenden.
Gehalt nach Übereinkommen nebst freier Wohnung, Beleuchtung und ein Joch Gartenbenützung.
Bewerber mit kleiner Familie und nicht über 45 Jahr sind erwünscht.
Nur Berufenen werden die Reisespesen vergütet und den Akzeptierten die übersiedlungskosten.
Die Stelle ist sofort zu besetzen.
Deta, am 9. Oktober 1927.
Das Präsidium

Tőzsde

A piac lanyha, üzletlenség.

Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. jelentése	Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
			nyitás	zárlat						
Zürich	3115—3120	—	—	—	491 ¹ / ₄	3119	11027	13664	65120	1929
Newyork	16075—16125	—	—	—	2547	162	57165	70820	3375	—
London	786—787	2525 ¹ / ₂	2525 ³ / ₄	12410	787	27852	345110	16446	48725	—
Páris	635—640	2026	2035 ¹ / ₂	—	635	2245	2781	13267	39275	—
Milano	885—890	2835	2834	139 ¹ / ₂	885	3125	38725	18462	547	—
Prága	478—480	1536 ¹ / ₂	1536 ¹ / ₂	—	480	1694	2098 ¹ / ₂	—	296 ¹ / ₂	—
Budapest	2820—2830	9065	9065	—	2835	—	12388	59037	—	—
Belgrád	—	913	913	—	283	1007	12476	5943	175	—
Bukarest	—	323	323	1590	—	356 ¹ / ₂	44062	2106 ¹ / ₂	62 ¹ / ₂	—
Varsó	—	5810	58 ¹ / ₈	—	1820	6410	7941	37830	—	—
Bécs	2270—2280	7317	7317 ¹ / ₂	—	2283	806750	—	47652	—	—
Berlin	3850—3860	12380	12377	—	3868	13652	16914	80562	—	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 323, Páris 1590, Budapest 356¹/₂, Bécs 44062, Prága 2106¹/₂.

zi szolgál-
szkvából jelen-
zidőszert 72
tiszték közül
sságnál kaptak

illag Anna“
berlinből jelen-
terjedése, ugy
jnövesztőszerek
ól jelentik, az
esztőszér-árusító
r...

reze férjét.
ovác Gyokó,
donosa felje-
fűrdőből is-
kat lopott el.
és megállapí-
Ljubinka, a
e el. Az asz-
smerte, hogy a
ott holmikát
lta, akinél eze-
tolvaj asszony
nappal elelőtt
hőt, aki meg-
n vissza fog
hogy a siker
A kártyavető
zt mondotta,
t. A nyomó-

Z G O

elt komikust

Imei

2 órai nevetés

ka Imi

megéhez tartozó
n d. u. 3 órai
Regele Ferdi-
latnak.

ean Tripa,
meggondnok

a m'of on
lemezek

u-Mures

RU

ózsef

e. Főter 10.

OO

elsőranu

phat I

n felszerelt

du I

apir-

LU J

keletben

k“-kel

Mindenütt

Cotița I.

Nyerés eredményeim

a lezajlott sorsjátékon:

S. 100.000
= Lei 2 1/2 Milliő
az 54524 sz. sorsjegyre

S. 50.000
= Lei 1 1/4 Milliő
a 79202 sz. sorsjegyre

S. 40.000
= Lei 1 Milliő
az 55074 sz. sorsjegyre

S. 30.000
= Lei 750.000—
a 19846 sz. sorsjegyre
a 96952 " " "

S. 10.000
= Lei 250.000—
a 62125 sz. sorsjegyre
és még számtalan nagy
nyeremény

Friedmann szerencsése kolosszális

Huszmillió lejt

S. 750.000 — nyerhet ön egyetlen sorsjeggyel.
A világ legkedvezőbb sorsjátéka.

100.000 sorsjegy — 50.000 nyeremény.

Huzás (1. osztály) December 28. és 30. 1927

Sorsjegyárak

osztályonként

1/4	1/2	1/1
S. 8.—	S. 16.—	S. 32.—
(Lei 200.—)	(Lei 400.—)	(Lei 800.—)

Rendeljen azonnal

A rendelés vétele után az eredeti sorsjegyet a hivatalos játéktervvel azonnal megküldjük önnek. Fizetés a sorsjegy kézhezvétele után. Megrendeléseket a következő címre kérünk:

Ludwig Friedmann

Wien. I. Salzgries 12/11.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jeligés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lei, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! Berkovicsné vendéglője.

Oradea, Zöldfa-utca (Str. Nicolai Iorga) 19.
Ízletes konyha. Kerthelyiség.

T. Hölgyek!

Modern bubí transformációk, Postiche frizetek felelősség mellett a legolcsóbban és leglelküsemertesebben nálam szerezhetők be Tartós villanyos ondulolás, amelynek tartósságáért 6—7 hónapig felelek. Párisból kitüntetve hajfestészetű témén. Minden színben, fejsmerhetetlenül, Párisi hennével, csak MUSSA Gyulánál kapható, Str. Memorandului 10. Estélyi és színes parókká kölcsönzése.

Perzsaszőnyegek és fonalak olcsó árban kaphatók Széchenyi-tér 6. konfektio üzletben.

Keresek nov. 1-re vagy legkésőbb 15-re egy izzóváltó ügyes kiszolgáló segédet, aki jártas a rőfös divatú és kész konfekciós szakmában és kirakatrendezéshez is ért. Szombaton zárva, Ráth József, Vulcan 3344

Perzsaszőnyegek? akkor írjon a következő címre: Schulhof Emilné „ORIENT“ Szővművészeti iskola ORADEA-MARE, Str. Episc. Ciorgaiu No 14. mely már évek óta a legelőkeltebb gyapjú és selyem perzsa, svéd és francia szövött gobelinek, elsőrangú angol gyapjú és selyem fonatok, szőnyegtervek, szővőkellékek, legelőkeltebb beszerzési forrása. Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Egy 45 literes réztest eladó. Karolina-tér 1. fsz.

Négy középiskolát végzett urileány a román nyelvet bírja, gépirásban perfekt, állást keres. Szíves ajánlatokat „Ügyes“ jellegre a kiadót a kér.

Intelligens vallásos, orth. izr. család elvállal teljes ellátásra egy fiú v. leánygyermeket 10—15 éves korban. Bővebbet Weiss Szigfried uridivat üzlet, Cluj, Calea Regele Ferdinand 10 sz. 3350

Minden nap friss, elsőrendű minőségű

bivalytejet

kaphat Schwartz Ignácé tejüzemében, Calea Decentral (Rudolf-ut) 36.

A Honvéd-utca közelében kiadó november 1-ére kétszer 1 szoba konyha, előszoba, élelőkamrából és egyebekből álló kertes telek. Cím a Kadima-nyomdában megtudható, Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Három kis szobából álló helyiség a Minorita-uccában, raktárnak vagy műhelynek, azonnal olcsón kiadó. — Cím és felvilágosítás a Kadima-nyomdában.

Ajtók, ablakok készen különböző méretben jutányosan eladók, — Malom-utca 28. szám

Főtér közelében 2 egymásba nyíló szép utcai szoba emeleten azonnal kiadó. Cím a kiadóban,

Művészi blond képkeretek

Keretek javítását, mindenféle aranyozásokat szakember készít Somlyai, Cluj, Str. Iuliu Maniu 7. sz.

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása, Cluj, Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 10.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Szombat délután fél 4-kor Bob herceg. (2-ik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Bevezető előadást tart: Tereza Bertalan. Sorozatszám: 69.)

Szombat: este fél 9-kor. A világbajnok. 2-odszor. Napi bérlet 12 szám. A. Sorozatszám 70.)

Vasárnap: 3-kor Borcsa Amerikában. (Operette-ujdon-ság Mende Kláival, Ihász Aladárral. Lezsalított helyárakkal: Sorozatszám 71.)

Vasárnap este 6-kor: a Világbajnok. (Ujdon-ság 3-aoszor Sorozatszám: 72.)

Vasárnap: este háromnegyed 9-kor: Orlov. (Kolbay Ildikóval, László Andorral, Ihász Aladárral. Napi bérlet 12 szám. B. Sorozatszám: 73.)

Hétfő: Hamlet. (Jelenkori ruházatban új szereposztással, új bemutattással, Bevezető előadást tart: Janovics Jenő Főszereplők. Poór Lili, Táray Ferenc, Janovics Jenő, Première bérlet. 10 szám. Sorozatszám. 74.)

Kedd: Hamlet. (Napi bérlet 13 szám. C. Sorozatszám 75.)

A színházi iroda közleményei

Hamlet mai öltözetben. Hétfőn este érdekes művészi kísérletnek lesz színhelye a kolozsvári Magyar Színház. Hamletet fogják bemutatni mai öltözetben, ami eddig az angol és német színpadokon óriási feltűnést keltett. A Hamlet mai öltözetben egy angol rendező ötletként került legelőször színpadra Londonban és most már egész természetesen találják a külföldi nagy színpadokon, hogy Shakespeare-t így játsszák. Nálunk Táray Ferenc játssa Hamletet, Ophelia Petróczy Alice lesz, Poór Lili a királyné, Janovics Jenő a király szerepében lépnek fel. Kemény László, Hoykó, Mihályffy, Lantos játszanak még vezető szerepeket a Hamletben.

Fecskéfészék. Granichtäden új operettjének, a Fecskéfészéknek előadására készül az operett-együttes. Ez a finom muzsikájú és szentimentális bécsi operett egyike Bécs legnagyobb sikerének és minden bizonnyal Kolozsváron is nagy hatást fog kiváltani, mint az Orlov, melynek szerzője ugyancsak Granichtäden. Kolbay Ildikó, Kiss Manyi, László Andor, Ihász Aladár játsszák a vezető szerepeket.

Vasárnapi előadások. Vasárnap három előadást tart a színház. Délután felháromkor Borcsa Amerikában kerül színre Mende Kláival a címszerepben és lezsalított helyárakkal, utána a Világbajnokot játsszák a premier szereposztásában, este az Orlovot tűzte a színház műsorára Kolbay Ildikóval, Kiss Manyival, László Andorral és Ihász Aladárral.

Beethoven Simfoniák
Beethoven Quartettek
Edisonnál

Szülőoltványok amerikai sima és gyökeres vesszők legjobban és garantált fajtisztán kaphatók Caspari Fr.-nél, Medgyesen, jud. Tarnava-mare. Árjegyzék kívánatra

Szerkesztői üzenetek

Exportőr 1927. A bizonytalan gazdasági viszonyok és jogszolgáltatás Európa legjobb országában megteremtette az exporthitelezés intézményét. Ezen a téren legutóbb Bécs városa határozta el, hogy 75 százalékos garanciát vállal az Oroszország részére eladott áruszállítványokért, 100 millió schilling erejéig. Anglia közvetlenül a háború után vezette be az exporthitel-biztosítást, amely 26 millió font összegig egyfelől az eladó követeléseit garantálja, másfelől a külföldi vásárlók is inkább olyan országban tesznek megrendeléseket, ahol a fizetési feltételek kedvezőbbek. Nemrég Olaszország is meghonosította ezt az intézményt, ahol az exportőr csak 35 százalékos rizikót vállal, a többi az államra hárul. Dániában is hosszúlejárta hitel formájában létezik az exporthitel-biztosítás, amelyet rövidesen Belgium, Csehszlovákia és Magyarország is be fog vezetni. Különösen szép eredményeket ért el az eladásnak ezen újszerű módjával Németország exportja, amelyet speciális biztosító intézetek garantálnak. Ha valamely cég exportálni akar, kérvénnyel fordul egy speciális bizottsághoz, hogy folyósítsanak részére exporthitelt, amely a szállítvány értékének 66.6 százalékát teszi ki. Ezideig közel 11 ezer ilyen kérelmet intéztek el Németországban 150 millió aranyárka értékben. Azon országok listájában, ahová az így biztosított árut eladták, Románia második helyen áll.

Dr. I. V. Körorvos. 1. Kérvényét, amelyhez csatolnia kell a diploma másolatát, kinevezési okmányának másolatát, a sorozási igazolványát és állampolgársági bizonyítványát, az illetékes hadkiegészítő utján, vagy még inkább személyesen juttassa el a hadügyminisztériumhoz: Directiunea VI. Sanitara. 2. Orvost nem szoktak hadgyakorlatra hívni.

G. N. Jermut. A haladék csak a leltár és főnapló beszerzésére, illetve az üzleti könyvek felülbélyegzésére vonatkozott, nem pedig arra, hogy ez a kötelezettség csak október elsején lép életbe. A bélyegtvénnyel kapcsolatos rendelkezések szerint a május elsején megkezdett laptól számítva az összes üzleti könyvlapokat felül kell bélyegeztetni.

K. D. Resica. Azoknak van igazuk, akik azt állítják, hogy olyan gyermekeknek, akiknek a szülei élnek, nem szabad mazkir alatt a templomban tartózkodniok. Ez így szokás mindenütt, ahol zsidók élnek.

F. L. Déva. A jelzett társaságról bővebb felvilágosítást valamelyik információs iroda adhat Önnek. Mi ilyen természetű információk adásával nem foglalkozhatunk.

Cz. M. Sziget. Kolozsváron — és úgy tudjuk, hogy ez országos érvényű rendelet alapján történik, — szombaton este az összes üzletek egy órával tovább, este 8-ig tarthatóak nyitva. Az ünnepek előtti zárórát a munkaügyi minisztérium esetéről esetre és városanként szokta megállapítani.

G. J. Sziget. Zsidó fiuinternáus Romániában — tudunkkal — nincs. A legközelebbi ilyen intézet Budapesten van.

B. József, Szalonta. Kivándorlási ügyekben nehéz tanácsot adni. Kanadában ép olyan nehéz és egyéni dolog a boldogulás, mint bárhol. Mindenesetre az, akinek egy kis tőkéje van, nagyobb eséllyel kereshet ott elhelyezkedést, mert van kártartása, amíg megfelelő pozícióba jut. Tessék a bukaresti brit követséghez fordulni bővebb felvilágosításért.

L. Sándor. 1. A kolozsvári Pályaválasztás Tanácsadó címe: Cluj, Str. Páris 36. 2. A tanácsadás teljesen ingyenes, ugyancsak a különböző orvosi vizsgálatok is díjmentesek. 3. Ha vannak képzettségi okmányai, előterjeszheti azokat, de az nem okvetlenül szükséges.

2203. számú előfizető. Forduljon kérdésével a következő címre: dr. Boskovits Henrik orvos, Cluj, Piata Unirei.

W. Frigyes. Minthogy nyitott üzlethelyisége nincs, nem köteles üzleti könyveket sem vezetni.

B. M. Ocna-Sugatag. Azt, hogy a háború előtti osztrák-magyar értékpapirokkal mi fog történni, nem tudjuk előre, mert ezek sorsáról most 24 én döntenek Párisban. Hogy milyen értékpapírok kifizetéséről van szó, azt több ízben közöltük már. Tessék részletesebben és olvashatóbban megenni, hogy Önnek milyen értékpapirjai vannak birtokában.

Hírdessen az Uj Keletben

Szerkesztőség,
hivatal és ny

Kolozsvár, S
ap (Brassai-

Telefon:
Szerk. és kiadó
9-77

N. Sz. —

yes szám ára
varon és vidé
karestben is

1927 október

Mégis a Nag

A forró és kása ezuttal beszámolója: fehér ingmellek bűzbombák és vagy háromszáz színház körül

Ez a har Dezsőnek a Nem. enő rept. r lak bemutatás tradíciójához millióban játszott mert az új ebben a műfaj rációhoz nyul. dornak, hogy ján újra bemutat asszony"-át, ar sikert aratott színpadán.

Tizenhét é tizenhét év ut Szomorival", hatalom, tünt Vajjon mi vált Szomor Dezső a tüntetés mi Szomor már is nyugalmazt szökevény, me beke tizedik mint harminc Szomor, felejtett anna könnyelmű e elől, hogy hát Az, akinek ez volna haragú esaszár kegyell szőlővény író küldött utána ban Szomor kötetet a fran keltett.

És az om volt Szomor ugyancsak a találták bünt mert nem ak fikus regényt Egyszóval meg az eltelt "főbűnét", an ébredőtársada piálta is. Le tere tehetség hogy a mag rokon tul is szökevény m tudósításait szerzőjének novellák szü És ha me nek nem ke házban, akk asszony" vál lapi frázissal De a tegna ennek a vál kurzus végs mentuma is. a jellemző, keresztül pe Klebelsberg hogy a kult